

Sociologija

II. Zadatci kratkog odgovora

U sljedećim zadacima trebate odgovoriti kratkim odgovorom (s nekoliko riječi ili jednom rečenicom).
Odgovore upišite na predviđeno mjesto u ovoj knjižici.
Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

31. Koja su, prema K. Marxu, dva dijela društvene strukture u kapitalizmu?

BAZA (ili osnovica) i

NADGRADNJA (superstruktura)

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

32. Koja dva tipa društvene solidarnosti razlikuje E. Durkheim?

ORGANSKU i

MEHANIČKU SOLIDARNOST

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

33. Navedite dvije karakteristike „društva rizika” prema U. Becku.

RIZICI SU DRUŠTVENO PROIZVEDENI I NEVIDLJIVI.

(ili globalni; apstraktni; demokratski; depersonalizirani)

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

34. Koji čimbenik socijalizacije ima formalnu ulogu, a koji neformalnu ulogu prenošenja znanja?

Formalna uloga: ŠKOLA

Neformalna uloga: GRUPA UČENJAKA (ili masovni mediji; sportski klub)

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

SOC D-S010

722111

02

Sociologija

<p>35. Koje dvije vrste gomila mogu lako prijeći u rušilačku rulju?</p> <p><u>AKTIVNA GOMILA</u> 1</p> <p><u>EKSPRESIVNA GOMILA</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>36. U koju se vrstu sankcija ubraja smanjenje plaće zbog kašnjenja, a u koju pohvala kolega zbog odlično odrađenog posla?</p> <p>Smanjenje plaće zbog kašnjenja: <u>NEGATIVNE FORMALNE SANKCIJE</u></p> <p>Pohvala kolega zbog odlično odrađenog posla: <u>POZITIVNE NEFORMALNE</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>37. Kako se naziva društvena nejednakost čija je značajka hijerarhijska razlika među skupinama? Navedite dvije najčešće osnove takve nejednakosti.</p> <p><u>DRUŠTVENA STRATIFIKACIJA (socijalna stratifikacija)</u></p> <p><u>KLASNA I ETNIČKA (ili vjerna; rodna; spolna; dobna; rasna)</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>38. Kojoj vrsti obitelji, prema njezinom sastavu, pripada neolokalna, a kojoj patrilokalna obitelj?</p> <p>Neolokalna obitelj: <u>NUKLEARNOS (ili modernog)</u></p> <p>Patrilokalna obitelj: <u>PROŠIRENOS (ili tradicionalnog)</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>39. Koje se dvije vrste društvene pokretljivosti (mobilnosti) odnose isključivo na pojedinca i njegovo napredovanje u karijeri?</p> <p><u>VERTIKALNA MOBILNOST</u> 1</p> <p><u>UNUTARGENERACIJSKA MOBILNOST (ili intrageneracijska)</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>

SOC D-S010

J. Smić

02

Sociologija

<p>40. Kako se nazivaju društvene grupe koje se međusobno razlikuju prema kulturnim značajkama, primjerice, jeziku i religiji? Kako se naziva stav određene grupe da je njihova kultura „najbolja“?</p> <p><u>ETNIČKE GRUPE</u></p> <p><u>ETNOCENTRIZAM</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>41. Kako se nazivaju formalizirane društvene norme čiju provedbu osiguravaju institucije, a kako običajne norme čije kršenje ne izaziva gotovo nikakve sankcije?</p> <p>Formalizirane društvene norme: <u>ZAKONI</u></p> <p>Običajne norme: <u>FOLKWAYS</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>42. Kako se zove autor teorije strukturacije? Koje dvije razine sociološke analize povezuje ta teorija?</p> <p><u>ANTHONY GIDDENS (ili A. GIDDENS; GIDDENS)</u></p> <p><u>MAKROSOCIOLOGIJU I MIKROSOCIOLOGIJU</u> <u>(ili makro i mikrosociološku razinu)</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>43. Koja vrsta identiteta naglašava razliku, a koja sličnost pojedinca s drugim članovima društva?</p> <p>Razliku naglašava: <u>OSOBNI (individualni) IDENTITET</u></p> <p>Sličnost naglašava: <u>DRUŠTVENI (ili kolektivni; socijalni) IDENTITET</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>
<p>44. Koja sociološka teorija devijantnosti naglašava sličnost načina učenja „normalnog“ i devijantnog ponašanja? Kojoj teorijskoj perspektivi pripada ta teorija?</p> <p><u>TEORIJA KULTURNE TRANSMISIJE (ili teorije kult. tran.)</u></p> <p><u>INTERAKCIONIZMU</u></p>	<p>0 ☐</p> <p>1 ☐</p> <p>bod</p>

SOC D-S010

J. Šimić

02

Sociologija

<p>45. Kako na školski uspjeh utječe razrađeni, a kako ograničeni jezični kôd?</p> <p>Razrađeni jezični kôd: <u>POMAŽE U POSTIZANJU BOLJEG USPJEHA</u></p> <p>Ograničeni jezični kôd: <u>OTEŽAVA ŠKOLSKI USPJEH</u></p>	<div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div> <div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div>
<p>46. Koje su, prema funkcionalizmu, dvije osnovne društvene funkcije religije?</p> <p><u>SOCIJALNA KONTROLA I</u></p> <p><u>SOCIJALNA INTEGRACIJA</u></p>	<div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div> <div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div>
<p>47. Kakav je odnos prema civilnom društvu u demokraciji, a kakav u totalitarizmu?</p> <p>U demokraciji: <u>POTIČE SE RAZVOJ CIVILNOG DRUŠTVA</u></p> <p>U totalitarizmu: <u>GUŠI SE I ZABRANJUJE CIVILNO DRUŠTVO</u></p>	<div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div> <div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div>
<p>48. Koliki utjecaj na gospodarstvo treba imati država prema socijalističkoj, a koliki prema liberalnoj ideologiji?</p> <p>Prema socijalističkoj ideologiji: <u>DRŽAVA IMA DOMINANTNU ULOGU</u></p> <p>Prema liberalnoj ideologiji: <u>DRŽAVA IMA MINIMALNU ULOGU</u></p>	<div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div> <div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div>
<p>49. Koje vrijednosti, prema A. Touraineu, predstavljaju temelj „novih socijalnih pokreta“? Navedite primjer takvog pokreta.</p> <p><u>POSTMODERNISTIČKE VRIJEDNOSTI (ili kulturne)</u></p> <p><u>PRIMJER JE EKOLOŠKI POKRET (ili feministički; pokret usmjeren na prava homoseksualaca; žrtice; na prava životinja)</u></p>	<div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div> <div>0 ☐</div> <div>1 ☐</div> <div>bod</div>
<div>SOC D-S010</div> <div> <div>02</div> </div>	

Sociologija

50. Koja se dva naziva koriste za visoko urbanizirane suvremene gradove s razvijenim društvenim, ekonomskim i kulturnim funkcijama?

MEGALOPOLIS (megagrad)

GLOBALNI GRAD

0 ☐

1 ☐

bod

0 ☐

1 ☐

bod

SOC D-S010

Jošić

02

III. Zadatci produženog odgovora

U sljedećim zadacima trebate odgovoriti s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono bitno za zadatak.

Odgovore upišite na predviđeno mjesto u ovoj knjižici.

Ne popunjavajte prostor za bodovanje.

51. Objasnite prosvjetiteljsko i Comteovo shvaćanje društva te Comteovu ideju sociologije kao „pozitivne znanosti“.

PROSVJETITELJSKO NAGLAŠAVA VAŽNOST RAZUMA, RACIONALNE SPOZNAJE I
DРУSTVENOG NAPRETKA. COMTE JE SMATRAO DA SOCIOLOGIJA,
OTKRIVANJEM OŠNOVNIH ZAKONA DOBROGA FUNKCIONIRANJA
DРУSTVA, TREBA POSLUŽITI KAO OŠNOVA ZA STVARANJE
BOLEĆ DРУSTVA. KAO POZITIVNA ZNANOST, SOCIOLOGIJA
JE TREBALA PREUZETI ULOGU RELIGIJE U OŠIGURANJU
DРУSTVENOG PORETKA.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

52. Koji sociolog koristi pojmove zajednice („Gemeinschaft“) i društva („Gesellschaft“) u objašnjenju prijelaza iz tradicionalnog u moderno društvo? Objasnite ta dva pojma.

FERDINAND TÖNNIES (F. TÖNNIES; TÖNNIES). ZAJEDNICA JE, PREMA
TÖNNIESU, TIP DРУSTVENE ZAJEDNICE SA SNAGNIM
EMOCIONALNIM VEĆAMA, KOSI SE TEMELJE NA TRADICIJI I
OBITELYSKIM, OSOBNIM OŠNOSIMA. DРУSTVO JE TIP DРУSTVENE
ORGANIZACIJE SA SLABOM SOLIDARNOSĆU, IMPERSONALNIM
OŠNOSIMA I RACIONALNOSĆU. U DРУSTVU JE RAZLIKOVAN
PODELA RADA, KOMPETICIJA I INDIVIDUALNOST.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

Sociologija

53. Koji sociolog uvodi koncept idealnog tipa? Objasnite čemu služi idealni tip i navedite tri primjera idealnog tipa prema tom autoru.

MAX WEBER (ili H. WEBER, WEBER). IDEALNI TIP, PREMA WEBERU,
SLUŽI KAO SREDSTVO GENERALIZACIJE NALAZA, KAO VRSTA
MODELA KOJI NAM OKOLUJE BOLE RAZUMIJEVANJE
I UPOTREBUJANJE KONKRETNIH PODATA.
PRIMJERI SU: IDEALNI TIP BIROKRACIJE, IDEALNI
TIP VLASTI I IDEALNI TIP SOCIJALNE AKCIJE
(ili DRUSTVENOG DIOLOVANJA).

0 ☐
 1 ☐
 bod

0 ☐
 1 ☐
 bod

0 ☐
 1 ☐
 bod

54. Objasnite funkcionalističko, Marxovo i Weberovo stajalište o društvenoj stratifikaciji.

FUNKCIONALISTI SHATAJU DA SE STRATIFIKACIJA NUTJNA DOK SE
NATAJ NAON NAJVAŽNIJI POLOŽAJI U DRUSTVU POPUNJAVAJU
NAJSPOSOBNIJIM POSEBINCIMA. MARX SHATA DA SE
STRATIFIKACIJA NASTALA ZBOG SUPROTSTAVLJENIH INTERESA
RAZLIČITIH DRUSTVENIH GRUPA (DVIJE OSNOVNE KASE),
A NAJVAŽNIJI DRUSTVENI RESURS JE VARNOSTNO NAJ
SREDSTVIMA ZA PROIZVODNJU.
PREMA WEBERU, STRATIFIKACIJA SE TEMELJI JBLIK
RASPODELE MOĆI U DRUSTVU (UNUTAR EKONOMSKE,
POLITIČKE I SOCIJALNE DIMENZIJE).

0 ☐
 1 ☐
 bod

0 ☐
 1 ☐
 bod

0 ☐
 1 ☐
 bod

SOC D-S010

7.12.2017

02

Sociologija

55. Objasnite pojmove socijalizacije i internalizacije normi. Kako je internalizacija normi povezana sa socijalnom kontrolom?

SOCIALIZACIJA JE PROCES UČENJA VRIJEDNOSTI, NORMI I ZNANJA POTREBNI ZA SUDJELOVANJE U DRUŠTENOM ŽIVOTU.

INTERNALIZACIJA NORMI JE PROCES KOSIM DRUŠTVENE

NORME POSTAJU DIO STRUKTURE LIČNOSTI POSEBNOGA,

ONAJ JE DIO SOCIALIZACIJE. ŠTO JE BOLA INTERNALIZACIJA

DRUŠTENIH NORMI TO JE MANJA POTREBA ZA SOCIJALNOM KONTROLOM, ODNOSNO DRUŠTENIM SANKCIJAMA.

0 ☐

1 ☐

bod

0 ☐

1 ☐

bod

0 ☐

1 ☐

bod

56. Navedite osnovne značajke popularne i visoke kulture. Kako teoretičari Frankfurtske škole nazivaju vrstu kulture kojoj ne priznaju bilo kakvu vrijednost jer je planski proizvedena?

POPULARNA KULTURA ODNOSI SE NA KULTURNE

PROIZVODE KOJE CILJOM VELIKI BROJ PN. OBICNIH

LYDI, A VISOKA KULTURA SE SASTOJI OD KULTURNIH

TVOREVINA KOJE SE SMATRAJU POSEBNO VRIJEDNIMA

TJ. VRTUNCIH LJUDSKOGA STVARALASTVA.

TEORETIČARI FRANKFURTSKE ŠKOLE TAKU KULTURU

NATIVAJU MASOVNA KULTURA.

0 ☐

1 ☐

bod

0 ☐

1 ☐

bod

0 ☐

1 ☐

bod

SOC D-S010

J. Štiner

02

57. Objasnite i usporedite pojmove vlasti i moći prema M. Weberu. Navedite tri idealna tipa vlasti.

PREMA WEBERU, VLAST JE LEGITIMNA MOĆ. VLAST JE VJEROJATNOST DA ĆE SE ODREĐENE OSOBE POKORITI NABEDBI ODREĐENOGA SADRŽAJA. MOĆ JE VJEROJATNOST DA ĆE POJEDINAC ILI GRUPA PROVESTI SVOJU VOLJU, ČAK I USPRKOS OTPORU DRUGIH. RAZLIKA JE U PRISTANKU, ODNOSNO LEGITIMNOSTI KOJU IMA VLAST. IDEALNI TIPOVI VLASTI SU: RACIONALNO-LEGALNA, TRADICIONALNA I KARIZMATSKA VLAST.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

58. Objasnite pojam kredencijalizma i navedite kojoj sociološkoj perspektivi pripada. Opišite njegov utjecaj na društvenu pokretljivost.

KREDECIJALIZAM JE POJAM KOJI KORISTE TEORETIČARI KONFLIKTNE PERSPEKTIVE, A ZNAČI ZAHTEV DA SE ZA ODREĐENI POSAO POTREBNA DIPLOMA ILI SVOJEDODJBA. PRITOM DIPLOMA NE MORA BITI IZREČENO ZNANJE, VEĆ STATUSA. KAKO SE U DRUŠTVU NEPRESTANO TRAJE SVE VIŠE RAZINE OBRAZOVANJA DOLAZI DO „INFLACIJE DIPLOMA“ TE DIPLOMA NE MORA OMOGUĆITI VEĆU DRUŠTVENU POKRETLJIVOST ODREĐENOM POJEDINCU KOJI JE VIŠKO OBRAZOVAN.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

Sociologija

59. Kako D. Bell, a kako M. Castells nazivaju tip društva koji nastaje pod utjecajem novih tehnologija? Objasnite Castellsov koncept „informacijskog kapitalizma“.

D. BELL GOVORI O POSTINDUSTRIJSKOM DRUŠTVU, A
M. CASTELLS O INFORMACIJSKOM DRUŠTVU (ili umreženom).
INFORMACIJSKI KAPITALIZAM ORIJENTIRAN JE NA
TEHNOLOŠKI RAZVOJ, SKUPljanJE ZNANJA I VISOKE
RAZINE SLOŽENOSTI OBRADE INFORMACIJA, U ČEMU JE
SADEŽAN I IZVOR PRODUKCIJSKE. DANAS, M. CASTELLS
SMATRA, DA SVA INFORMACIJSKA DRUŠTVA MOŽEMO
REČI DA SU KAPITALISTIČKA, DA GOVORIMO O GLOBALNOM
KAPITALIZMU.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

60. Navedite i objasnite tri koncepta koja se odnose na suvremeni grad.

MEGALOPOLIS (ili megagrad) JE NEPREKIDNI NIZ
MEĐUSOBNO POVEZANIH NASELJA.

GLOBALNI GRAD SE ODNOSI NA IZUZETNO VAŽNO
SRENIŠTE SVJETSKOGA GOSPODARSTVA.

POSTMODERNI GRAD JE POJAM KOJI SE ODNOSI NA
DECENTRALIZIRANI I FRAGMENTIRANI GRAD KOJI JE
VEĆINOM DEINDUSTRIJALIZIRAN I PRETILNO ORIJENTIRAN
NA PROIZVODNJU I POTROŠNJI KULTURE.

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

0 ☐
1 ☐
bod

SOC D-S010

J. Rinić

02